

DEN DRIVENDE DACHSHUNDEN

Det er som drevhund dachshundrasene blir mest benyttet i Norge og Sverige. Og den som først har jaktet rådyr med en *bra drevdachs*, bytter sjelden rase! Dachsens moderate drevfart, og som regel tette losføring, gjør at rådyra gjerne turer snilt og pent for dachsen. Blir de ikke støkket vil de som oftest rusle rolig omkring i terrenget, med full oversikt over hvor de har hunden; det blir gjerne skuddsjangser av slikt, og det gjør dachshund til et klart førstevalg for rådyrjakt. Har man ikke fått skutt drevdyret innen en time -halvannen, er sjangsen for at det skal "skje noe" redusert betraktelig. De fleste dachser har vett på å legge av etter ikke alt for mange timer, og likeså om rådyra går ut av terrenget. Med en slik hund kan man fortsette jaktdagen med ny los på nye dyr - og nye muligheter!

Her følger artikkelen "Innjagingsråd för unga Taxar". Den er skrevet av Olle Lundberg, kennel Vildmannen. Denne artikkelen er vel kanskje det beste som er skrevet om innjaging av dachs. Vær OBS på at momentene iht. prøveregler er noe annerledes i Norge i dag. Hva vi ønsker av egenskaper, og hvordan man lar hunden få muligheten til å utvikle dette i skogen, er allikevel svært godt beskrevet. Også omtalen av GPS kan vel sies å være "noe utdatert". I dag er det nok en selvfølge for de fleste å benytte peileutstyr av sikkerhetsmessige og praktiske grunner.

INJAGNINGSRÅD FÖR UNGA TAXAR

Av Olle Lundberg

Jag ombads för ett tag sedan att genom en artikkelserie i tidningen Taxen ge några råd och tips om hur man jagar in sin unga drevtaxvalp. Materialet har därefter sammanställts på det här sättet. Nu kan det kanske sägas att normalt brukar man inte behöva lägga ner så mycket injagningsarbete på en tax med bra "drevstamtavla". Det mesta klarar en sådan tax själv av. Släpp bara ut den i skogen så ordnar det sig nog. Riktigt så enkelt är det nog ändå inte för den som ställer krav på sig och sin jakthund i hur jakten skall bedrivas. Säkert kommer någon att tycka att innehållet är lite' tunt i vissa avsnitt. Jag vill därför betona att jag bara beskriver själva injagningsfasen. Den "vidareutbildning" som sedan fortlöpande sker får tas upp i ett annat sammanhang. För det är ju alldeles självklart att även den äldre och mer rutinerade hunden kan behöva korrigeras ibland.

Det är min förhoppning att framförallt den jägare som skaffat sig sin första drevtax skall ha nytta av innehållet.

Jag vill inledningsvis peka på att både grundläggande och mer avancerad lydnds- och samarbetsdressyr många gånger bäst sker genom att man anmäler sig och sin ungtax till någon av de kurser som t.ex. den lokala taxklubben eller jaktvårdskretsen anordnar. Just lydnd och samarbete är några av byggstenarna i arbetet med att ta fram en bra jakthund. För att fortsätta att jämföra med ett byggnadsverk skulle man kunna uttrycka det så att hörnstenarna i en bra jakthund är **ett bra råämne + Du själv**. Det kommer att framgå av det följande, att vad som krävs för att skapa den duktiga jakthunden är en valp med gott psyke och bra fysik samt att Du som ägare ger honom de bästa miljömässiga förutsättningarna och den bästa träningen. Redan här vill jag ha sagt att jag utgår ifrån att Din ungtax är frisk och i bra kondition och att den inte har noskvalster, halsproblem eller andra infektioner.

Låt mig börja med följande påstående: **De drevprovsregler som vi har i Taxklubben är bra! Dom är mycket bra och överensstämmer väl med hur vi vill att drivande hundar skall arbeta.**

Taxklubben arbetar dessutom fortlöpande på att tillsammans med sina drevprovsdomare och jaktprovsengagerade funktionärer göra dem ännu bättre!

Jag påstår också att : **En tax som sköter sig bra på jaktprov det är också en tax som är bra att jaga med!**

Med dessa fakta i botten vad är då naturligare än att försöka jaga in sin tax med drevprovsreglerna i ena handen ? Utöver att man på så sätt förhoppningsvis får fram en bra jakthund får man själv som hundägare en uppfattning om hur det går till på ett drevprov. Fördelen är att det sedan inte behöver vara så skrämmande att anmäla sin tax till ett sådant när man vet att den är kapabel att göra bra ifrån sig. Drevproven är våra officiella värdebedömare på en jakthunds egenskaper och för avelsarbetets skull är det viktigt att så många taxar som möjligt kommer ut på prov. På så sätt ger man också morgondagens jägare de bästa förutsättningarna att välja sin valp efter föräldrar som dokumenterat sina egenskaper.

Jag kommer att ta drevprovsreglerna moment för moment och sedan försöka ge så många råd och tips som jag får plats med, om hur man genom rätt handhavande och riktig injagning kan finslipa taxens olika egenskaper så att slutprodukten blir just den där duktiga drevtaxen som alla jägare drömmer om att tillbringa sina dagar i skogen med. Tyvärr kommer vissa formuleringar nödvändigtvis att vara av generell karaktär och en sak vet jag- det enda man kan säga generellt om hundar är, att man inte skall säga något generellt om hundar Den ena är nämligen inte den andra lik. Det är klokt att försöka lära sig att i olika skeden bedöma den egna hundens fysiska och psykiska förutsättningar för det arbete den skall utföra och de krav som man ställer på den. Gå inte i fällan att jämföra Din valp/ unghund med äldre duktiga jakthundar som Du eller Dina kompisar har haft. Låter Du Din nya hund utvecklas efter sina egna förutsättningar och gör Du själv på rätt sätt, det som **Du** skall göra så tror jag att Du en vacker dag kommer att minnas även denna hund med ett skimmer omkring sig !

Några grundregler som inte kan upprepas nog ofta är : **Ta det lugnt, gör inte jobbet åt Din unghund.** Ge honom tid att själv lära sig och ställ inte för stora krav för tidigt.

Valpens stamtavla jagar!

Det ligger mycket i detta påstående. Grunden till en bra jakttaxvalp hittar Du redan i dess stamtavla. Om det är så att valpens far och mor och de övriga individerna baköver i anorna genomgående har dokumenterat att de alla har de egenskaper som man vill ha hos en bra jakttax då har Du självfallet minskat riskerna för att Din valp skall vara en flop, än om Du inte vet någonting alls om de taxar som finns i stamtavlan (ja, bortsett då från alla mer eller mindre fantastiska berättelser som Du kan få Dig till livs om t.ex. moderns eller faderns olika egenskaper).

Nu invänder säkert någon att det inte alls är säkert att exempelvis två championföräldrar bara ger championvalpar och det är alldeles rätt påpekat . Men chansen att helt omeriterade föräldrar skall ge avkommor som blir champion är faktiskt ännu mindre. Både statistiskt och i verkligheten! Förr i tiden valde man gärna sin jakthundvalp ur kullar där man själv jagat med föräldrarna och lärt sig sätta värde på deras egenskaper. I dag är inte det lika lätt, utan nu får man försöka hitta andra sätt att få bekräftelse på hundarnas egenskaper. Här är vi tillbaka till våra jaktprovsregler igen. På drevproven bedöms taxarna av erfarna och kunniga jägare/ domare och av deras redogörelse av provet kan man sedan läsa sig till vad taxen går för.

Arv och miljö

Den duktiga jakttax som vi vill ha är ett resultat av goda ärvda egenskaper och rätt miljö och träning. Vissa egenskaper kan man påverka mer än andra. Då kommer vi in på ett område som det inte är meningen att ingående ta upp i detta sammanhang, nämligen den s.k. ARVBARHETEN för olika egenskaper. Arvbarhet kan

förklaras som " graden av ärftlighet" hos en egenskap d.v.s. hur stor del av skillnaden mellan olika individers resultat som har genetisk bakgrund. Därmed säger man då också att man anser att en del egenskaper är mindre påverkbara av miljö och handhavande än andra. Ta DREVSKALLET t.ex. Det har Du ju normalt inga som helst möjligheter att påverka hos Din tax. Driver han med ett glest , pipigt skall med dålig klang och hörbarhet så får Du nog tyvärr lov att leva med det. Sedan hör det till saken att det ändå vanligen sker en viss förändring i skallet från unghundens ivriga lite gälla skall, till den rutinerade taxens lugna och mer nyanserade drevskall.

Många mentala egenskaper har också en hög arvbarhet. Ta bara det här exemplet med att vi vet att vissa människor har lättare att gå vilse än andra. Och det vet många av oss hur det kan kännas när man upptäcker att man gått vilse. Det uppstår lätt en känsla av stress och osäkerhet, man orkar inte hålla koncentrationen uppe och det i sin tur, leder till planlöshet och ren virrighet i det man företar sig. Det är inte alls osannolikt att vi i det här avseendet kan dra en del paralleller när det gäller hundar, även om hundarnas olika sinnen inte alltid fungerar på samma sätt som våra. Det är helt klart att det hos vissa hundindivider är så att hjärnan helt enkelt inte räcker till att hålla tillräcklig koncentration för ett långt tillbakaspår med inslag av olika störningsmoment, dom börjar agera planlöst och går helt enkelt vilse. Nu kan det här med att hålla koncentrationen uppe också vara en mognadsfråga. Senare i texten kommer jag därför att visa hur man genom att felbedöma sin unghunds psykiska mognad kan skaffa sig problem som sedan är svåra att rätta till.

Det finns också andra exempel på egenskaper som vi tror är mer eller mindre påverkbara av miljön, men det lämnar vi över till uppfödarna av drivande taxar att hantera. För det är just sånt som arvbarhet och den genetiska bakgrunden som en uppfödare har att arbeta med. Han har att se till att han gör det rätta avelsurvalet i sin verksamhet. Därigenom skapar han de bästa förutsättningarna för Dig som valpköpare att genom miljöpåverkan såsom **uppfostran** och **injagning** sedan mejsla fram den här riktigt duktiga jakttaxen.

Men att grunden, **det genetiska materialet**, är bra det skall uppfödaren i första hand svara för ! Och det är ingen lätt uppgift han har.

Här kunde det nu vara på sin plats att tala om hur man väljer sin blivande drevtax ur en valpkull. Men det kommer kanske ett annat tillfälle att tala om värdet av ha en jaktknöl i nacken, att vara svart i gommen eller ha rätt antal jaktmorrhår. Nu räcker det med att säga att Du skall välja en valp som har bra mentalitet, som är lugn och säker, den skall vara ordentligt könspräglad och ha en bra benstomme med goda, vad vi kallar, "bruksdetaljer" såsom stark rygg och bra vinklar samt en bra päls.

Så här vill jag jaga med min tax.

Idag är det inte ovanlig att rådjursjakt går till på det sättet att man ställer ut ett antal skyttar i eller runt en liten såt. Sedan går man in med en hund och rör om bland rådjuren som förväntas ge en eller flera skottchanser på direkten. Sådana hundar blir inte alls injagade på det sätt som en bra drivande tax skall jagas in. Många hävdar att detta är den "**effektiva**" jaktformen på rådjur. Med effektivitet menar man då förmodligen behovet att **vara tvungen** att skjuta på så många rådjur som möjligt under en jakttag.

Att springa och bjäbba på en färsk rådjurslöpa något hundratals meter är inte någon större konst och definitivt inte kvalificerande till att få kallas en bra drivande hund.

Nej ett par bra samjagande kamrater som känner sin jaktmark och en självständig, energisk och samarbetsvillig tax med bra skall och stark jaktlust är de rätta komponenterna.

Men det går också bra med passkyttar som har förmågan att stå kvar på sitt pass **tyst och stilla** även om drevet varit ut hörhåll både en halvtimme eller mer. Ganska ofta kommer drevet tillbaka in i såten med taxen i hälarerna och man får en skottchans. Men då duger det inte att stå och trampa eller att var femte minut ropa i radion för att höra om någon "hör nått"? För att inte tala om det olämpliga i att springa runt i terrängen i tron att nästa pass, 50 meter bort, är bättre än det man redan står på. Rådjur som är drivna av en tax kommer vanligen tyst och försiktigt skrittande ett par tre minuter före taxen, dom hör bra och har bra koll på läget.

Dagens rådjurssituation på sina håll en 30- 40% nedgång i populationen kommer förresten, förhoppningsvis skall man kanske säga, att leda till en viss återgång från alla s.k. stötande och kortdrivande hundar, tillbaka till den goda drevtaxen .

Den drivande taxens egenskaper.

Spaltar man upp den drivande taxens egenskaper ser det ut så här enligt de drevprovsregler som gäller fr.o.m. 1997 07 01.

Delmoment / Benämning

- 1 Sök
- 2 Upptagsförmåga
- 3 Drevsäkerhet
- 4 Drevsätt
- 5 Tapptarbete
- 6 Skallhörbarhet
- 7 Skallmarkering
- 8 Samarbete
- 9 Lydnad
- 10 Jaktduglighet

Detta är alltså de egenskaper som en domare har att bedöma på ett drevprov. Som Du ser stämmer det väl med de egenskaper som vi förväntar oss att vår goda drevtax skall vara utrustad med.

Sedan skall domaren sätta "betyg" på vad hunden presterar i en skala från 1- 6. Där kan man säga att 6:an står för den där supertaxen som vi alla vill ha. Det är en 6:a vi vill nå. Det är en 2:a eller 1:a vi vill undvika. Men också den tax som får 4 eller 5 i någon egenskap är givetvis en mycket bra jakthund. Naturlagar och andra omständigheter gör att merparten av alla hundar hamnar någonstans i mitten på poängskalan i de flesta moment. Eller att mindre goda egenskaper i ett avseende uppvägs av toppbetyg i ett annat. Men sedan finns det ju något som kallas "försynen" också.

Jag har valt att i de följande beskriva vad som ligger bakom de bästa resp. sämsta egenskapspoängen i respektive moment.

Poäng / Innebörd

- 1 Undermålig(G) = Graverande fel
- 2 Dålig(S) = Sänkt prisvärde
- 3 Godtagbar
- 4 Bra
- 5 Mycket bra
- 6 Utmärkt

Meningen är nu alltså att vi med drevprovsreglerna i handen skall försöka komma fram till hur vi skall förbättra det råämne som uppfödaren har tillhandahållit oss.

Låt oss börja från början !

När skall jag börja jaga in min tax ? Ja, det börjar faktiskt redan när Du får hem honom vid 8 veckors ålder. Redan då skall Du ta hand om Din tax så att Du skapar så många goda vanor som möjligt. Ta t.e.x. det här med att kunna kalla in sin hund, eller att lära honom stanna kvar på sin plats. Inkallning på signal får man ganska lätt att fungera om man ger en signal varje gång det är matdags, en visselpipa eller ett jakthorn är det vanligaste . Självt använder jag en vanlig enkel visselpipa av ben. De flesta uppfödare brukar grundlägga beteendet, att komma på signal, redan under avvänjningsfasen från tiken, alltså när man som uppfödare själv börjar utfodra valparna. Du kommer att bli förvånad över vilken livslångt fungerande effekt denna goda vana att komma på signal har även om det sedan inte gäller mat varje gång. Om man sedan när hunden kommer på inkallningssignalen, håller upp handen och säger STANNA KVAR **innan** han kommer fram till matskålen och

därefter genom ett JA släpper fram honom, så har man också börjat grundlägga den goda vanan att t.ex. inte hoppa ut ur bilen förrän efter tillåtelse.

Men tänk på att inte träna på inkallning när alla odds är emot Dig. Att i början av träningsperioden försöka kalla in sin tax när han precis har hittat något särskilt spännande brukar inte vara särskilt lyckosamt. Ge inkallningssignalen när Du ser att han har kontakt med Dig och kanske redan är på väg mot Dig. Längre fram under träningen kan Du sedan öka kravet på hur han skall komma in när Du kallar.

Momentet Samarbete kommer som nummer 8 i uppställningen över de olika egenskaperna hos en drevtax. Men samarbetsträningen tillhör faktiskt **moment 1 i "injagningsreglerna"**. Den träningen börjar i och med det att Du fått hem Din taxvalp. Han får ha de allra bästa förutsättningar i övrigt, men om han inte har den rätta kontakten med Dig så uppstår vanligen sådana brister i samarbetet att användbarheten blir lidande. Hunden kommer inte att lyda Dig, den blir egenrådlig, såsom att sticka iväg och ta upp i andra marker än Du planerat att jaga i, inte lägga av när Du försöker att koppla honom o.s.v. Kort sagt han blir svårhanterlig. Ett bra samarbete med Din tax grundlägger Du genom att umgås med honom så mycket som möjligt. Ta upp honom innanför skjortan ett tag under skogspromenaden, eller i ryggsäcken om Ni är ute på längre turer. Låt honom följa med i bilen om Du åker något ärende, ta ut honom och låt honom tillsammans med Dig uppleva olika miljöer (kolla vaccinationerna först). Låt honom sitta i knät när Du tittar på TV o.s.v. Ta alltså alla chanser att göra saker tillsammans med Din tax. Utnyttja också dessa tillfällen att befästa Ditt ledarskap och att visa Din tax att **han** alltid kan lita på **Dig**.

SKOGSVANA ska Du också börja ge den som valp och unghund. Ta med den ut i skogen så ofta Du kan på korta skogspromenader och låt den bekanta sig med stora svarta stubbar , konstiga stenar, myrstackar och allt som en valp kan finna intressant. Det är alls inte ovanligt att en valp första gången han ser den, ställer sig och stormskäller på en stor stubbe, för att några dagar senare nästan inte ens ge den blick när han passerar. Längre fram i livet kan den unga orutinerade taxen uppföra sig på ett liknande sätt.Jag syftar då på när den får komma med på sin första större jakt och släpps i en sått med utställda passkyttar.Det kan då hända att han, när han kommer fram till en för honom obekant passkytt, ställer sig och skäller ståndskall på honom. Men det går över med tiden.

På Dina skogspromenader kan Du också försiktigt lära taxen att hålla kontakt med Dig . Kom ihåg att det är han och inte Du som skall hålla rätt på den andre. Det här kan man träna genom att i ett obevakat ögonblick, när valpen är en bit framför en, kliva av den stig som man kanske går på och ställa sig alldeles stilla en bit ifrån. Efter ett tag upptäcker valpen att han är ensam och med nosen i backen kommer han tillbaka hittar kanske efter lite besvär Ditt "avhopp" och blir precis lika jätteglad som Du själv skall visa att Du blir, när han hittar Dig. Man kan variera den här övningen genom att kliva av stigen i motvind eller i medvind. Kliver Du av i medvind ökar ju självfallet kravet på att valpen skall hitta spåret utan hjälp av vinden.

Som alltid när man skall lära en hund något, gäller det dock att inte överdriva. Gör man den här övningen alltför ofta, kan man få en hund som börjar tycka att den där virrpottan till husse som alltid försvinner, den måste man "hålla i kort lina" och så får Du kanske en hund som inte går från benen. Alla goda vanor som Du skaffar hunden i valp och unghundsstadiet har Du sjufalt igen när hunden blir äldre. Lägg Dig vinn om att vara konsekvent i hur Du hanterar och tränar Din tax. Och skynda långsamt!

Det går visst att lära gamla hundar sitta, men det är fanken så mycket jobbigare.

Själva den praktiska, lite mer avancerade injagningen tycker jag det kan vara lämpligt att **under kontrollerade former** , och detta vill jag understryka **kontrollerade former** börja när valpen är omkring 7-8- 9 månader. Men det kan vara individuellt, en del unghundar mår kanske bra att vänta med tills dom blir året. Det inträffar tyvärr inte alltför sällan att unga, jaktsugna taxar körs alltför hårt för vad deras fysiska och psykiska förutsättningar klarar av. Det finns flera exempel på unghundar som överansträngt sig i början av en jaktsäsong och där sedan resten av säsongen gått mer eller mindre förlorad. Det är förstaeligt om man så snabbt som möjligt vill veta att unghunden har de önskade **anlagen**. Vad man då i första hand brukar vilja få reda på, är om valpen verkar ha någon jaktlust och att den är skalldrivande. Tidigare talade jag om nödvändigheten av att drevtaxvalpen har den rätta stamtavlan. Har den det och är den i övrigt frisk och kry är det ytterst sällsynt att den inte driver med skall. Låt det sedan stanna med att Du fått den bekräftelsen.

Tro inte att den är färdig jakthund på en gång, utan ta det lugnt, börja från början, planera och anpassa den fortsatta injagningen i förhållande till hundens ålder och förmåga.

I första hand använder vi ju våra taxar till rådjursjakt. Rådjursdrev är också det vanligaste på proven. Andra tillåtna drevdjur på proven är hjort,räv,hare och kanin. Älg är vare sig tillåtet eller lämpligt drevdjur för tax. Det händer dock att unga jaktsugna taxar gärna gör älgdrev. Vanligtvis blir dom dock ganska korta och en förständig tax brukar relativt snart upphöra med ofoget.Det skadar emellertid inte att försöka få tillfälle att fya den och ta av den från älglöpan. En eller två gånger brukar räcka.

Här passar säkert någon på att fråga om det inte är lämpligt att jaga in sin tax på hare. Det kan det visst vara. Jag sa ovan att injagningen skulle ske under kontrollerade former. Där har ju hardreven den fördelen att de inte brukar bli så långvariga och vidlyftiga utan håller sig i närområdet. En annan fördel med drev på hare anses vara att taxen verkligen måste visa upp en större spårnoggrannhet och på så sätt lär sig att inte slarva på drevlöpan. Personligen är jag inte mycket för injagning på hare. Dels därför att jag normalt inte jagar hare med tax, men kanske framförallt av det skälet att det vanligen bara är fälthare på de marker där jag jagar. Antingen drar fältharen iväg över åkrar och plöjen eller också tar den en väg och försvinner i fjärran som den värsta rävh. Är det en unghare är det heller inte ovanligt att den efter en kort bit kan göra ett avhopp och sedan trycka så hårt att det blir rena dötappten.

I inget av fallen brukar en ungtax vara särskilt lyckosam. Och en målsättning som man bör ha när man jobbar med sin ungtax är att alla övningspass skall sluta så framgångsrikt som möjligt.

SÖKET alltså det arbete som hunden utför fram till färsk kontakt med drevdjursvittring.

Så här vill vi att taxen skall arbeta på sök:

Den skall med energi och fart söka igenom den terräng där föraren går fram eller stannat. Söket skall vara lagom vidsträckt och i utmärkt kontakt med föraren. Den taxen får en 6:a på söket.

Så här vill vi inte se den:

Den har ett planlöst, mycket kort eller alltför vidsträckt sök samt dålig kontakt med föraren.

Här blir betyget 2(S) = dåligt

alternativt: Den visar långvarig vägran att söka eller den är alltför självständig och utan att ha rest vilt så släpper den helt kontakt med föraren. Här har vi ett fall där betyget blir 1 (G) = alltså undermåligt.

Trots att nu söket är just en sådan egenskap som verkligen kan påverkas vid injagningen så ser vi att det finns ett inslag av något annat också. Att en tax helt vägrar att söka kan ju helt enkelt bero på att han inte har någon jaktlust eller jaktförmåga överhuvudtaget och det torde vara svårt att komma tillrätta med.

Att taxen helt släpper kontakten med sin förare kan vara en annan ärftlig brist i den mentala utrustningen. Men det kan i och för sig också vara ett uppfostringsfel, man har helt enkelt ägnat sin jaktkompis alldeles för lite tid. Minns vad jag sa ovan angående samarbetsträning. Glöm förresten inte bort att prata så mycket som möjligt med Din tax. En hund går att styra och påverka med rösten mycket mer än många tror. Den kan av Din röst och Ditt tonfall, nästan lättare än vad Du själv kan, avläsa vilket humör Du är på. Försök därför att låta bli att gå och grumsa och småsvära mot honom om han nu inte skulle göra sitt jobb precis som Du vill. Spara istället känslorna till dess att Du får anledning att uppmuntra och berömma honom.

Sedan finns det knep som kanske kan vara användbara. Jag vet en hundägare som klagade över att taxen bara försvann när han släppte. Hade han tur kunde ett upptag komma inom hörhåll, men lika ofta hörde inte han upptaget. Däremot kunde jaktgrannar senare berätta hur dom hört taxen jaga. Vad gjorde han då? Jo, han började att arbeta med sin hund i närkontakt. Han började helt enkelt att spårträna taxen i lina. Och han lärde sig själv att berömma hunden så mycket och ofta han bara kunde. Till slut började hunden känna att det här med att samarbeta (där kom det igen!) med husse det var ju riktigt roligt och när sedan jaktsäsongen kom så visade det sig, att hunden på ett helt annat sätt än tidigare höll kontakt med sin förare under jakten.

Detta bekräftar egentligen också att det är en god regel att spårträna sin unghund innan den egentliga injagningen påbörjas.

Låt oss nu se om vi kan utbilda vår drevtax till betyget **UTMÄRKT** vad gäller söket.

Att hunden är energisk har mycket att göra med hans kondition. Men att Du skall konditionsträna taxen inför jaktsäsongen är väl självklart. Även om inte alla taxar är vattenälskare så går det alldeles utmärkt att låta dom simma i en lina efter en roddbåt. Det är en bra sommarträning och det visar sig snart att taxen tycker det är riktigt trevligt. Dessutom får han ju vara tillsammans med husse och matte.

Dålig kondition är många gånger orsaken till att en jakttax får skador som kan hindra den från att göra ett bra arbete. Muskelbristningar, hältor och andra skador kan ha ett direkt samband med dålig kondition och övervikt. När det gäller taxen i synnerhet finns det en alldeles speciell anledning att vara uppmärksam. Jag tänker på

risken att få diskbråck. Det är ju självklart att en tax med vältränade senor, muskler, muskelfästen och ligament får hjälp att avlasta de påfrestningar som ryggen utsätts för. Men återigen - träna med omdöme och anpassa träningen till taxens ålder och fysiska förutsättningar.

I början av 90-talet var rådjuren så talrika i stora delar av landet åtminstone i mellan och södra Sverige att oavsett när på dygnet man gick ut, så låg färsk rådjurslag som ett spindelnät över markerna. Det här ledde till att många hundar aldrig fick möjlighet till ett regelrätt sökarbete. Det blev istället fråga om direkta upptagsarbeten på färsk slag. Jag tycker att detta nu några år senare visar sig på så sätt, att många taxar inte har det goda och effektiva sökarbete som man vill ha. Dom har helt enkelt aldrig fått chansen att arbeta på sök. Och jag menar att man inte skall låta sig förledas att hoppa över injagningen av "sökfasen" bara för glädjen att höra ungtaxen driva. Den typen av genvägar brukar tyvärr gärna straffa sig.

Det vanligaste och bästa sättet att grundlägga ett bra sök hos sin ungtax brukar vara att gå ut på jaktmarken och helt enkelt sätta sig ner på ett ställe där man får vara ostörd av folk och få och sedan bara ta det lugnt. Man kan gärna ha sin fru eller en kompis med sig, både för sällskapet skull, som för något som vi skall se längre fram. Välj från början ett terrängavsnitt där det inte är så gott om djur. Ha inte för bråttom att i inledningskedet flytta Dig från den terräng där Du satt Dig. Ge Dig till tåls och låt Din ungtax få utforska omgivningen på sina egna villkor och förutsättningar. Låt honom ge sig iväg på kortare turer. Du skall se att han de första gångerna kommer tillbaka ganska snabbt, men att sökturerna blir längre och längre för varje gång. En annan sak som Du kan notera är, att till skillnad från "skogsvaneträningen", när han i stor utsträckning också använde synen när han utforskade omgivningen, så är det nu nosen och luktsinnet som är det främsta verktyget i hans arbete att sålla intryck. Allteftersom taxen sedan utvecklar sin självständighet och sitt sökarbete kan Du börja dra Dig mot delar av marken med större chanser till färsk slag och ståndplatser.

Men nu kan följande inträffa. Du tycker att det "inte händer något". Valpen är mer intresserad av Dig än vad som finns i skogen. Det gäller nu att ha tålmod och att sitta kvar där man satt sig och sitta så länge att taxen ledsnar på sällskapet och låter nyfikenheten ta överhanden. Ligger han av och kommer och sätter sig vid Dina fötter så får man börja med att försöka peppa honom med ord. Går inte det så kan man flytta sig till ett annat och kanske intressantare terrängavsnitt och sätta sig där.

Men beror det på att valpen kommer och sätter sig hos Dig därför att han är trött, då är det nog dags att avsluta dagens pass. Som vid all annan träning av valpar och unghundar får man inte hålla på så länge att hunden upplever olust med träningen.

Om Du skulle hamna i det läget att Du bedömer det totalt meningslöst att bara sitta och vänta på att taxen skall få igång ett vettigt sökarbete brukar nästa åtgärd- något panikartat- bli, att börja förflytta sig själv runt i marken i förhoppning om att taxen skall "förstå" att man måste röra på sig för att något överhuvudtaget skall hända. Här är nu den stora faran att det blir Du som tar över fart och uppläggning av sökturerna. **Måste Du** nu ta till metoden att börja gå med Din tax för att få igång sökandet, då gäller det att gå mycket sakta, att gå korta sträckor i taget och att stanna ofta. En gång när Du verkligen skall stå kvar där Du stannat, är när Din ungtax vänder sig om och tittar på Dig, ungefär som om han tänkte "kommer Du?". Detta beror inte sällan på att han fortfarande är lite osäker.

Men gör honom inte tillviljes, utan stå kvar och låt honom ta nästa steg. När Du går med Din tax under sökandet, se då till att Du alltid har honom **framför** Dig. Ge honom tid att känna av marken innan Du själv klampar fram.

Det är alltså i det här skedet mycket viktigt att hunden alltid skall vara säker på att finna Dig på plats när han kommer tillbaka. **OCH DIN PLATS ÄR DÄR NI SENAST VAR TILLSAMMANS**, = platsen där Du hade satt Dig eller stannat !

Vart efter taxens erfarenheter och rutin ökar, ökar också hans förmåga att leda reda på Dig även om Du flyttat Dig . När han kommer till den plats där Ni senast var tillsammans letar han upp Ditt "utspår" och är vanligtvis strax ikapp Dig.

Här vill jag gärna påminna om att det lönar sig att tänka igenom det "övningspass" som ligger framför en. Såsom att sätta sig i ett terrängavsnitt med de bästa möjligheterna för taxen att arbeta i, att väder och vindförhållandena är de bästa med hänsyn både till vad man håller på med, som till vad som kan hända i nästa fas. Det **kan** ju bli ett upptag! Man bör alltså se till att man släpper sin tax så att t.ex. ett ev. upptag inte omgående hamnar i fel terräng.

Det kan bli ett par gånger med timplånga ganska händelsefattiga övningspass innan Du märker att hunden på ett självständigt sätt ger sig ut på sök när du släpper honom. Efter ett tag ser Du honom som hastigast kanske var 5 - 10 min. då han kommer in för att kolla var Du är. Nu börjar det likna nått. Vad du ser är kanske grunden till den där 6:an på sökandet.

Som Du säkert förstår går det inte att jaga in sökandet på sin tax om man nu har ett antal passskyttar utställda i såten , passskyttar som bara står och väntar på skottchans. Som hundförare känner man då pressen på sig och

för att få något att hända börjar man själv att i rask takt traska runt i marken för att få tag på rådjuren. Gör det ett antal gånger så lär sig snart hunden att följer jag med husse på hans sökturer så får vi snart iväg rådjuren så att dom springer på någon passkytt som får skjuta. Och så blir alla glada.

Det är nog sant, men sant är också att Du på det sättet förstör ett självständigt sök hos Din tax. Det blir så att när husse stannar , då stannar taxen också , och där står ni ! När husse börjar gå, börjar också taxen att gå. Till slut har Du en tax som tycker att det lika bra att husse sköter sök. Men det är ju inte meningen.

Vad menas då med begreppet "lagom vidsträckt sök" . Det där jag sa ovan , taxen kommer in och kollar att Du är kvar så där i 5-10 minuters intervaller, är en ganska bra mätare av sökets vidd. En tax som gör en söksväng på 10 minuter, hinner vanligen gå igenom ett område på ett par tre hundra meter framför Dig. Nyttan av att taxen har ett tillräckligt vidsträckt sök kommer jag att beröra under nästa moment , upptaget.

Rådjuret har vanligen mycket bra koll på omgivningen och brukar inte låta sig störas alltför mycket på 300 meters håll och däröver. Bortsett då kanske från tätortsnära områden där dom kommer i mycket kontakt med människor, men inte jagas. Då kommer man dom närmare in på livet.

Alltså, utrusta Dig med tålmod under "sökfasen". En vacker dag kommer sen taxen i kontakt med färsk rådjursvittring, det kommer ett upptag och Du får kanske höra hans skall för första gången.

Efter **upptaget** följer så ett kortare eller längre drev. Skulle det vara med lite gällt och osäkert drevskall är det inget att oroa sig för i det här läget. Med ökad rutin och säkerhet följer vanligen en viss förändring av skallkaraktären.

Det kan nu hända att hunden kommer tillbaka nästan omgående. En del hundar kan komma med en hiskelig fart och med full skallgivning. Den blir då jätteglad att se Dig. Visa inte samma glädje själv utan försök istället, att peppa honom att gå tillbaka och ta an löpan igen . Han får inte tro att Du blev jätteglad för att han skrämde bort rådjuret och kom tillbaka så kvickt. Det är inte ovanligt att man på så sätt får hundar som bara gör korta **stötter** och sedan återvänder till föraren, men det är ju en **drivande tax** vi vill ha, eller hur ?

Här kan det då behövas en förarinsats och det är nu det är bra att vara två. En stannar kvar på den plats där ni skildes från hunden och själv försöker Du så försiktigt som möjligt bege Dig efter hunden och drevlöpan och genom Din närvaro ge hunden lite stöttning eller om det behövs, uppmuntran och hjälp att ta an drevet igen. Men som jag sa ovan , var försiktig med att **hjälpa** hunden alltför mycket. Du måste ge honom tid att själv lära sig så mycket som möjligt. Oftast räcker det med att han vet att Du finns där i närheten för att han skall fortsätta att arbeta.

Det kan en sådan gång finnas risk för att Du och hunden passerar varandra och då är det bra att Din jaktkompis finns kvar i slutet av bakspåret. Annars händer det inte sällan att hunden fortsätter hela vägen tillbaka till bilen och så sitter han där och väntar på Dig och Du sitter i skogen och väntar på honom. Ett annat sätt, om Du är ensam, är att Du lämnar ex.vis Din jacka på den plats där Ni skildes och hoppas att han sitter där, när Du kommer tillbaka.

Det är så här vi vill ha **UPPTAGET** hos den duktiga drevtaxen :

Taxen skall effektivt och metodiskt arbeta på och reda ut de slag han kommer på och snabbt resa djuret. Det är utmärkt =6.

Sedan finns det hundar som inte själva kan resa vilt trots att det finns slag(dåligt = 2) och till sist hundar som vägrar att arbeta på slag eller bara rotar runt på samma ställe och inte tar an löpan (undermåligt=1).

Här kommer nu betydelsen av det "lagom vidsträckt sök" in. Man vill att upptaget skall gå så lugnt till som möjligt. Och det gör det vanligtvis om taxen själv får sköta det. Jag tycker att det är bra om taxen när han arbetar på slaget före upptag, ger ifrån sig ett och annat väckskall. Dels får man själv en signal om att något är på gång. Men kanske ännu bättre, rådjuret får också en liten förvarning. Ett rådjur som blir överraskat av en hund som kastar sig in med ett gälltjut och med "kniven mellan tänderna", sticker gärna iväg i frysprång från platsen. Det är lika illa som om man själv skulle stöta djuret. Det säger sig självt att taxen då redan i starten kommer på efterkälken.

Förresten , undvik att släppa Din ungtax på stötta djur. Sådana djur drar gärna iväg så snabbt och långt att den rutinerade ungtaxen inte klarar av att få kontakt med det igen.

Jag läste att man för ett antal år sedan gjort en undersökning av rådjurens vaksamhet och flyktbeteende i skogsbygder med sammanhängande skog resp. i mer småbruten terräng med ekbackar och åkerholmar. Man ville veta om rådjur som var vana med en hel del mänskliga aktiviteter runt omkring sig uppförde sig på annat

sätt än de som var ovana. Så här såg resultatet ut: I skogsmarken flydde djuren när en person var på i snitt 280 meters håll. Det kortaste hållet var 200 och det längsta 400 meter. Rådjurens flyktsträcka var i snitt 430 meter. Den varierade mellan 100 och 950 meter. Motsvarande siffror i den småbrutna mer "befolkade" terrängen var 60 meter (40 - 100) resp. 170 meter. (60 - 380)

Det lugna och mjuka upptag som i regel blir följden när taxen ensam sakta nalkas drevdjuret leder vanligen till att rådjuret ofta i sakta skritt sätter sig i rörelse och redan från början har "koll på läget".

När upptaget kommer , stå då absolut stilla och tyst! Har Du lyckats låta bli att störa rådjuret tidigare, så är det ju åtminstone 50 % chans att det tar en sväng åt Ditt håll, som att det går åt andra hållet. Har Du dessutom placerat Dig själv rätt ökar Dina chanser att redan i upptaget kunna konstatera drevdjurets art, men också att se hur taxen betar sig när han kommer på drevlöpan.

Ett litet "vindtips" som också hör till det som jag nämnde ovan under **söket**. Nämligen att i förväg tänka igenom övningspasset och ex.vis sätta sig så att ev. upptag inte hamnar i fel del av marken. Rådjur som är drivna av hund brukar vanligtvis vända upp mot vinden under drevets gång. Men lika vanligt är det nästan, att de i samband med upptaget gör en vända ner i medvind för att liksom kontrollera vad det är som är efter dom. Det behöver väl egentligen inte sägas att vinden tillsammans med hörseln är ett av det drivna rådjurets bästa hjälpmedel att undvika oönskad kontakt med jägaren. Det är alltså mycket värt att ägna vinden en tanke både i planeringen och det fortsatta genomförandet av jakten.

Betr. de mindre goda egenheter , de som renderar taxen betyget 1 eller 2 kan de i viss mån vara betingade av ålder och bristande rutin. Som förare är det väl egentligen bara rotningen som man kan påverka. Har man en hund som bara rotar omkring på ett färskt slag kan det som ett sista hopp kanske hjälpa att man lockar med sig hunden och får igång ett ringningsarbete och därigenom får tag på utspåret. På så sätt kan man successivt ge hunden de erfarenheter han behöver för att sedan själv klara av ett ringningsarbete. Å andra sidan ser man helst att ringningsegenskapen finns i hans arvs massa och att ge hunden en sån här hjälp är egentligen en ren nödlösning.

Till sist:

Om en hund **långt före upptaget** sätter igång med full drevliknande skallgivning kan det i bästa fall och det får man verkligen hoppas, bara vara ett utslag av ungdomlig iver **annars.....**

Ovan under rubriken SÖKET skrev jag om hundar som helt vägrar att söka, att orsaken kunde vara att det saknades förmåga och jaktlust överhuvudtaget. Det kan nog sägas gälla även hundar som vägrar att arbeta på slag.

Jaha, det blev ju en sorglig avslutningen på det här avsnittet Men eftersom det nu inte är mycket man kan göra vare sig åt det här ofoget med drevlikanden väckskall, som med avsaknaden av jaktlust, är det heller inte mycket att orda om.

När sedan **DREVET** kommit igång är det inte heller nu så mycket man som förare kan påverka. Ja, bortsett då ifrån det faktum att ju mer Du jagar med Din hund desto mer rutin får den. Det märks på att dreven för den duktiga drevtaxen går jämnt, lugnt och i normala bukter.

De egenskaperna som vi nu talar om är uppdelade i **Drevsäkerhet** resp. **Drevsätt**. Båda momenten går på sätt och vis i varandra och de egenskaper som krävs av hunden är nog mer betingade av **ARV** än av **MILJÖ**. Du förstår säkert vad jag menade med att valpens stamtavla jagar. Du kan inte påverka speciellt mycket betr. drevfarten och att drevet skall gå jämnt och fint, det får Du också i stor utsträckning överlåta åt taxens medfödda egenskaper.

Av den utmärkta drevtaxen, den som får betyget 6 på **Drevsäkerhet** ställs kravet att han effektivt skall hålla igång drevet så att det går lugnt och stadigt utan tappter och avbrott. För en 6:a på **Drevsätt** fordras att hunden anpassar drevfarten efter vittringsförhållanden och drevdjur. Den skall vara spårnoga och markdrivare. Generellt kan man nu inte säga att taxen driver så snabbt att drevfarten blir alltför hög, åtminstone inte sett från rådjurets sida. Men däremot kan han arbeta så snabbt att hans luktorgan och hjärna inte "hinner med" och på så sätt få ett slarvigt drevsätt.

Hundens luktsinne och förmåga att känna och följa vittring är en invecklad men intressant egenskap. Det brukar då och då stå att läsa bra artiklar i jakt- och hundtidningarna om detta. I dessa artiklar brukar man också försöka förklara vad det kan vara som gör att hunden förlorar spårlopan och får tappt. Det skulle föra för långt att närmare gå in på dessa frågor här och därför vill jag bara rekommendera sådana specialartiklar till läsning.

Hundar som har dålig kontakt med drevdjuret, som ofta förspringer sig, som ofta får längre tappter eller som ofta driver om resp. driver bakåt kortare sträckor eller som är utpräglade vinddrivare vill man inte ha och dom får betyget 2.

Hundar som långa sträckor driver bakåt eller driver om gamla löpor eller driver utan vilt framför sig får ett steg lägre betyg=1.

Och vad kan man då göra för att komma till rätta med sådana dumheter? Är det en engångsförsyndelse får man leva med det och hoppas att det är en åldersfråga. Men är det en regelmässig (o)vana är problemet ett annat och mycket allvarigare....

Vad det innebär att en hund driver om en löpa som han nyss redan drivit och att han driver bakåt, alltså i motsatt riktning som djuret gått, bakspår säger vi till vardags, är ju ganska lätt att förstå. Begreppen utpräglad "vinddrivare" resp. "förspringning" kanske skall förklaras. En vinddrivare följer inte så noga det markspår som drevdjuret lämnar, utan han går med högre näsa, ligger vanligen under vinden vid sidan av spåret, lämnar ofta markspåret och genar upp i vind.

Att en hund "förspringer" sig betyder att hunden under full skallgivning fortsätter i färdriktningen trots att drevdjuret tagit en annan väg, gjort ett avhopp eller vänt.

Så har vi det här med drevtiderna. Av en duktig drevtax krävs, enligt min åsikt, att han skall ha sådana egenskaper och jaktlust, att han skall kunna hålla igång drevet ett par timmar om så fordras. Att det sedan under jakttagarna ofta slutar med att drevdjuret skjuts inom de första 20 minuterna är en annan sak och mycket lättare att leva med, än att ha en tax som omotiverat lägger av efter 20 minuters drev, när det hade krävts den tredubbla tiden för att ge jakten meningsfullhet och ett lyckat slut.

En vanlig bild av ett rådjursdrev är att den första halvtimmen ofta går åt för att få situationen under kontroll, både för drevdjuret, hunden och jägaren.

Därefter har rådjuret ofta sökt sig till en lämplig buktterräng, buktena blir snävare och allting lugnar ner sig.

Om nu någon tycker att jag propagerar för långdrivare och jaktidioter och kritiserar detta, så vill jag be Dig att vänta till kommande avsnitt som behandlar lydndad och samarbete.

Av vad jag nu säger betr. drevtiderna följer, som Du förstår, att Du under injagningsfasen, antingen har förstående jaktkamrater eller att Du och Din ungtax är ute på era egna övningar.

När taxen är **fysiskt och mentalt** mogen skall han få tillfälle att göra några längre och ostörda drev, om inte annat för att Du skall få en bekräftelse på hans jaktduglighet. Här kan det nu krävas att Du hänger på drevet ett tag. På samma sätt som vid sök och upptagsarbetet samt tapptarbetet som kommer längre ner i texten, kan Din ungtax behöva lite stöttning för att inte lägga av drevet för tidigt. Det brukar räcka med att Du själv håller Dig inom hörhåll för drevet, för att Du skall hinna fram till den terräng där hunden kanske lagt av eller vänt på löpan. När han nu märker att Du är med, återvänder han normalt självmant till löpan och tar an drevet igen. Det blir sedan en bedömningsfråga när Du skall låta honom fortsätta drevet, alternativt koppla upp honom och göra ett nytt släpp i ett annat terrängavsnitt. Vilket beslutet blir hör också ihop med vad som kommer att behandlas i avsnitten lydndad och samarbete.

Kom bara ihåg att dessa längre drev inte får överdrivas under inledningsfasen av injagningen. Du måste vara säker på att Din ungtax verkligen är mogen för den ansträngning som ett långt drev utgör.

Nästa moment är **TAPPTARBETET**. Arbetsmetodikerna skiljer sig inte så mycket från vad som gäller för **upptagsarbetet**.

Normalt brukar inte rådjursdrev vara sådana att taxen får så svåra tappter. Orsaken till tappt är oftast att hunden har ett osäkert och slarvigt drevsätt. Drev som exempelvis går över plöjen och i kärmarker brukar dock kunna leda till tappter. Däremot inte så ofta vägar. Till skillnad från ex.vis fältharen, som gärna tar vägen en bit, brukar rådjuren gå rätt över vägen. Så egentligen är en vägpassage inte lika svår som den är farlig. Har Du en trafikerad väg på Din jaktmark skall Du givetvis vara extra vaksam. Du inser säkert vilken ökad risk en tax som springer på en väg utsätter sig för. Ett gott råd är alltså att undvika att släppa i närheten av vägar och i sådana såtar där man vet att dreven förr eller senare går mot en väg. Jag ska senare i texten ta upp ett annat speciellt problem med vägar och jakthundar under momentet samarbete.

Under injagningsperioden finns det en del att se upp med. Ungtaxen kan under sina första tappter ibland verka tro, att han är ensam i skogen och därvid lämna tapptplatsen och ta bakspåret tillbaka till husse. Får detta

upprepas alltför många gånger kan det leda till att han mer regelmässigt lägger av på tappterna och det vill vi ju inte.

Vad kan man då göra ?

Dels kan Du kanske behöva gå emot hunden på drevlöpan och få honom att vända och gå tillbaka till tappten. Många gånger kan det räcka att han märker att Du är med honom, för att han självmant skall vända och fortsätta sitt arbete. Denna form av stöttning känner Du igen att jag skrivit om i andra moment.

Vissa rutinerade unga taxar kan kanske också behöva hjälp i sitt ringningsarbete. Gör då som vid problem vid upptaget. Ta Dig upp till tapptplatsen. Locka med Dig hunden i svängar runt tapptplatsen om Du ser att han har en benägenhet att rota fast sig. Efter några sådana övningar ser man att han lärt sig förfaringssättet och med ökad rutin kommer också ökad framgång i tapptarbetet. Men även här gäller det att inte ha för bråttom med att hjälpa sin tax. Ofta räcker det som sagt att Du gör hunden medveten om att Du finns där i närheten och sedan låta honom få den tid han behöver för att på egen hand reda ut tappten, hitta utspåret och ta an drevet igen.

En del taxar lägger regelmässigt av och får tappt när dom kommer fram t ex. till bredare bäckar eller diken, medan andra oförväget kastar sig i och simmar över.

Oavsett hur ens tax betar sig och hur man själv vill att han skall hantera situationen, anser jag att man måste vara särskilt observant om man har den här sortens terränghinder på sina jaktmarker. Även om det kanske går bra för taxen att ta sig över det breda diket på "utvägen" när han har god kontakt med drevdjuret, så kan diket vara ett livsfarligt hinder när en trött tax skall ta sig tillbaka. Det vanligaste förfaringssättet för att undvika en tappt och få ett fortsatt drev, är ju här annars att tillsammans med taxen ta sig över hindret på ett eller annat sätt och låta honom ta an spåret på andra sidan. Kom bara ihåg att bevaka övergångsstället vid det eventuella "återtåget".

Drevprovsreglerna säger att betyg 6 får den tax som effektivt och metodiskt löser sina tappter på ett utmärkt sätt även under svåra förhållanden. Som Du förstår krävs det en hel del av självständigt och rutinerat arbete av en sådan tax. Förutsättningarna härför ligger till stor del i att han tillåtits att utvecklas på rätt sätt, på sina villkor, med tid till att själv skaffa sig erfarenhet och med rätt stöd i rätt tid från sin förare

Ett dåligt tapptarbete (2) är när en hund har ett slarvigt tapptarbete samt en hund som efter en kortare tid lämnar tappten och inte självmant återvänder till den. Det är alltså här som Du kan göra en insats under injagningsskedet.

Undermåligt tapptarbete (1) innebär att taxen arbetar helt planlöst eller helt saknar intresse att arbeta, eller envist rotar på tappten och helt kör fast. Här är vi återigen inne på det här att taxen helt sorgligt kanske saknar de jaktliga förutsättningar som krävs. Men så illa är det sällan.

Under tapptarbetet får taxen ge ifrån sig ett och annat väckskall. Den hund som skallar lika friskt under tapptarbetet som under drevet, åker på ett drevprov obönhörligen ner på betyget 1(G). Men det är ju tyvärr heller ingenting som Du kan påverka under injagningsperioden.

SKALL - hörbarhet resp. skallmarkering

Det är återigen egenskaper där **ARVET** torde spela en större roll än **MILJÖN**. En tax som inte skallar på löpan eller har ett alltför pipigt eller hest skall med dålig hörbarhet kan Du inte göra särskilt mycket åt. Skallet får inte heller vara så glest, att det blir svårt att följa hur drevet förflyttar sig i terrängen.

Vi vill ju som taxjägare helst ha en hund som skallar ljudligt, tätt och med god nyansering.

Detta premieras också i drevprovsreglerna som säger att betyget 6 i momentet **Skall hörbarhet**, det får den tax som har ett mycket klangfullt drevskall med utmärkt hörbarhet och som tränger igenom på långt avstånd i normal terräng. Motsatsen är alltså ett skall som är svårt att uppfatta och följa. Då kommer betygen 2 resp. 1 till användning

Vi vill också att taxen genom att variera skallgivningen- **nyanserar** skallet- markerar och ger oss en uppfattning om hur nära, alternativt långt efter drevdjuret han befinner sig och vilka eventuella svårigheter han stöter på. Om drevet går genom kärr och myrmarker, eller om det går i klippterräng kommer taxen ofta på efterkälken och då är det inte bara tillåtet, utan även naturligt, att han blir lite sparsammare i sin skallgivning.

Vi har tre egenheter som omgäende renderar en tax betyget 1 avseende skallet. Det är:

Vilseledande löshet, Vilseledande hårdhet samt Oärlighet.

Alla tre är undermåliga egenskaper.

Vilseledande lös är den tax som skallar lika frejdigt och med samma ös antingen han driver med bra kontakt eller med dålig kontakt, på gamla slag och på tappter. Man kan alltså inte på skallet avgöra vad han håller på med, utan man måste se honom.

Vilseledande hård är den tax som är så sparsam med sitt skall att det i princip inte går att följa drevet enbart med hjälp av skallet.

Oärlig är den tax som kör med fullt drevskall fram och tillbaka i skogen utan att ha något drevdjur framför sig.

Man vill ju gärna tro, och jag är en av dem, att taxens skall är avgörande också för drevdjurets beteende under drevet. Det har å andra sidan stått att läsa redovisningar från forskningsprojekt som motsäger detta. Med alla de reservationer som brukar vidlåta redovisningarna från dylika projekt påstods, att det skulle vara betydelselöst hur den drivande hunden skallade. Som exempel redovisade man att rådjuren buktade lika trångt framför en tystdrivande drever (han skallade alltså överhuvudtaget inte) som framför en tax med ett tätt och mycket klangfullt och hörbart skall. Må därmed vara hur som helst. Som jägare säger det sig självt, att Du av hundens skallgivning måste kunna följa och avgöra drevets förlopp. Annars riskerar Du ju antingen att tappa bort drevet helt och hållet, eller att hux flux få både drevdjur och hund i knäet utan att ha hört ett pip dessförinnan.

Så det är självklart att vi vill ha taxar med 6:or både på skallets hörbarhet och nyansering.

Utan att alltför ingående ge sig in på lärorna om ljud och hörsel, är det ganska intressant att fundera omkring den drivande hundens skallegenskaper.

Först som sist skall sägas, att **hur** vi i praktiken uppfattar den enskilda taxens skall, beror i stor utsträckning på den egna hörselförmågan och på miljömässiga förhållanden såsom terrängens beskaffenhet (bergigt eller flackt, tät eller gles skog o.s.v.), vind och väderförhållanden (hård vind eller lugnt, nederbörd, upplega o.s.v.) och en hel del andra yttre betingelser.

Renskalat från de olika yttre betingelser som påverkar vår uppfattning om hörbarheten, bestäms skallet av komponenterna tonläge och tonstyrka. I första hand är det stämbanden som har betydelse för skallets tonläge, men också dess klang. Mindre stämband ger en högre grundton och omvänt ger större stämband en lägre. Sedan uppstår olika övertoner i skallet beroende på storlek och form av andra kroppsdelar som ingår i "instrumentet" och då särskilt mun och näshålor och övriga andningsorgan.

Man brukar tycka att det är speciellt njutbart att lyssna till ett flertonigt drevskall. Flertonigt blir skallet då man kan urskilja ett antal "tontoppar" inom ett relativt brett frekvensområde. Tillhör Din tax de få som har begåvats med s.k. dubbelskall brukar lyckan vara fullständig. Det fenomenet uppstår då man klart kan urskilja två frekvensmässigt väl åtskilda, regelbundna tontoppar och de övriga tonerna som ingår i skallet är mycket svagare. Ett dubbelskall har den tax, som när Du står och lyssnar på drevet, då är Du helt övertygad om att Du hör två taxar som jagar tillsammans på samma drev.

Tonstyrkan sedan, den är i sin tur beroende på hur kraftigt hunden förmår pressa iväg luftströmmen från lungorna och förbi stämbanden. Här är det muskelpaketet i buk och bröstorg som avgör styrkan i luftströmmen. Det kan Du själv konstatera om Du provar på att ropa högt och ljudligt. Det gäller då att ta ett djupt andetag och mobilisera energi och muskelkraft för att få tillräckligt hög volym i "skallet".

Jämför vi nu generellt skallet mellan olika drivande hundraser, så måste man nog trots allt konstatera, att det här med storleken ändå spelar en viss roll.

Stövare, drever och basset är samtliga större hundar än en tax och följdaktligen också utrustade med större stämband och andra delar i den ljudapparatur som tillsammans med erforderlig muskelmassa gör ett bra drevskall.

Sett mot bakgrund av storlekens betydelse, har taxen enligt min uppfattning alldeles fantastiskt bra röstresurser. Uppfödarna är också i allmänhet klara över vilka hänsyn man skall ta i avelsarbetet för att åstadkomma förbättringar. Med hjälp av bl.a. hur drevprovdomarna bedömer och poängsätter skallet under jaktprov och framförallt hur domaren utnyttjar sin möjlighet att med en särskild kod ange skallton ljus eller grov, om skallet är klangfullt eller ej, om det är tätt eller gles o.s.v., får uppfödaren användbara verktyg att bruka i sitt avelsurval. Så mycket får väl anses vara klart att skallet har en tämligen hög arvbarhet. Ärtlighetsmönstret, å andra sidan, är säkert mycket komplext och svårbedömt. Att taxen är den han är, beror

sedan inte bara på skallets tonläge och ljudstyrka utan också hur han använder det. Taxen är vanligtvis mycket jaktintelligent, ett förhållande som kompenserar mycket av "brist" på kroppsstorlek. Gränssättande är ju dessutom i det här avseendet de exteriöra regler som säger att vi inte vill ha alltför stora taxar.

I tidigare drevprovsregler var egenskaperna **SAMARBETE** och **LYDNAD** sammanförda till ett moment. I dagens regler är dom uppdelade i de två skilda moment där dom hör hemma. Vi har här ett exempel på hur provregler kan bestå av moment som innehåller två olika, i sig kanske rent av motverkande, beståndsdelar. Just sådana saker är det som de drevprovansvariga har att fortlöpande försöka förbättra.

Med **SAMARBETE** menar man här hundens kontaktbenägenhet, hans **vilja** att söka upp sin förare efter avslutat drev, men här inryms också hans **förmåga** att hitta tillbaks, alltså hans orienteringsförmåga.

Med **LYDNAD** menar man hundens förmåga att följa givna instruktioner och order.

Eftersom förutsättningarna vad avser både lydnad och samarbete till stor del består av rent mentala egenskaper är det viktigt att en utgallring sker i avelsurvalet så att de dåliga individerna sällas bort redan i ett tidigt skede.

Vad kan man då sedan som förare själv göra för att finslipa sin ungtax för att få en så bra hund som möjligt i det här avseendet?

Samarbetsträningen påbörjas ju som jag inledningsvis nämnde redan när Du får hem Din valp, alltså när den är c:a 8 veckor gammal. Allt Du gör som syftar till att Din tax skall tycka att det är positivt att göra saker tillsammans med Dig ökar hans lust till samarbete. Det finns sedan tillfällen då man genom obetänksamhet och egen bekvämlighet kan sabotera samarbetet mellan sig och sin tax. Men låt oss först gå till drevprovsreglerna och se vad vi kan hämta där!

Där sägs: "Med samarbete avses hundens vilja att ta kontakt med och återvända till föraren utan dennes påverkan. Kontaktskall eller annat karakteristiskt ljud under återgång är en fördel".

Betyg 6=utmärkt ger man till den tax som innan den fått slag håller utmärkt kontakt med föraren. Och som efter avslutat drev/tapptarbete omedelbart söker kontakt med föraren. Dåligt samarbete (2) är det om hunden efter ett avslutat drev tar upp nytt djur i annat område utan att dessförinnan ha sökt kontakt med föraren.

Och till sist undermåligt(1) ges den hund som helt släpper förarkontakten.

Detta att hunden inte uppsöker föraren efter ett avslutat drev, utan drar iväg och tar upp ett nytt djur i ett helt annat område kan bero på ett fel som är lätt göra. Jag syftar då på den som kopplar upp sin unghund, avslutar jakten och går tillbaka till bilen efter dagens **första** drev. Många hundar kan uppleva detta som att det roliga är slut och tycker inte alls att det är dags att komma in, utan vill gärna fortsätta att jaga. Gör istället så under injagningsskedet att Du släpper hunden igen efter det första drevet. Det behöver då inte alls bli långa släpp. Framförallt inte om det första drevet hade lite' längd. Svängarna för den unga taxen brukar då inte bli så vida, man har i allmänhet ganska bra koll på hunden på det nya drevet och det går bra att koppla upp honom när man tycker att det är dags igen. Upprepa gärna detta några gånger under varje injagningsspass. På så sätt undviker man att hunden sammanbinder uppkoppling med **-slut för idag, tack för idag!**

Glöm inte bort vad vi pratade om vid **SÖK** och **UPPTAG**. När Du väntar på unghunden efter drevet - **gör det där Ni skiljdes åt**. Det är dit han skall komma och vanligtvis också gör det. Men det kan ta minst tre gånger så lång tid för honom att gå sitt bakspår tillbaka till upptagsplatsen som det tog honom att gå ut. Så ha tålamod! Men det har jag visst redan sagt några gånger! Spring överhuvudtaget inte omkring i terrängen och ropa och vissla på Din hund. Det är ju självklart att en hund som hör en inkallningssignal än från den ena än från den andra platsen i skogen blir konfunderad. Ett ännu värre beteende är att ta bilen och åka runt, stanna, gå ur bilen några minuter och vissla och locka, för att sedan sätta sig i bilen och åka till nästa ställe o.s.v.

Ett gott råd är att försöka hålla sig till genomtänkta rutiner.

Det kan verkligen löna sig att tänka till ett tag i förväg. Jag har ett exempel från en jakt för en tid sedan. Vi träffades på det jaktlagets vanliga mötesplats inför dagens jakt. På parkeringen utanför en järnvägsstation. Dit hittade alla och där brukade man göra upp en hel del av dagens planer. Under samlingen tog folk ut sina hundar för att rasta dom och låta dom hälsa på varandra. Det hade blivit till en vana. Efter ett tag var alla samlade, man hade kommit överens om hur jakten skulle läggas upp och var och en begav sig iväg till sitt pass. Den som skulle få släppa sin hund först, tog in taxen i bilen igen och åkte iväg till det avsnitt där han skulle släppa. Efter upptag och ett drev på dryga timmen gick drevet ut ur såten och tonade bort. Senare efterforskningar visade, att hunden under mycket god kontakt både hörts och setts jaga efter det att vi tappade bort honom. Ännu senare hade man sett hunden nere vid järnvägsstationen där han verkade leta efter husse. Det fel som man gjort var att ta ut taxen och vänja honom vid samlingsplatsen, en plats där sedan under

jakt dagen vare sig husse eller hans jägarkamrater fanns. Det hade varit bättre att hunden fått sitta kvar i bilen under samlingen och släppts ut först när man kommit fram till det terrängavsnitt där bilen parkerades och där han skulle släppas. Alltså planera och bestäm t.ex. i förväg var på markerna Du vanligtvis skall ställa bilen och ta ut taxen.

Det finns många andra exempel på att det lönar sig att tänka igenom sitt eget handlande. För att hoppa litet kan jag ta det här fallet. Man har kopplat upp sin hund för att gå tillbaka till exempelvis en uppsamlingsplats där jaktkamraterna väntar. Finns det en väg är det för många naturligt att med taxen i koppel ta vägen tillbaka. Det är ju bekvämt och lättgånget.

Men den som istället går genom terrängen tillbaka och kanske rent av tar sina egna bakspår, kan förhoppningsvis på så sätt grundlägga ett bra beteende hos sin hund. Att gå på vägar har förorsakat många jakttaxars alltför tidiga död. Det hade kanske kunnat undvikas om inte husse varit så bekväm av sig.

Jag har det kravet på mina hundar att dom både skall vilja och kunna hitta tillbaka till mig. Men det krävs då också att dom kan lita på att jag som förare betar mig samarbetsmässigt. Och i det här fallet betyder det helt enkelt det jag sagt tidigare: **Taxen skall veta att han kan hitta mig väntande där vi senast var tillsammans eller i närheten.**

Det kan bli en ganska lång väntan och det krävs tålamod. Vanligtvis kommer hunden förr eller senare tillbaka på sitt eget bakspår. På "hemmajaktmarkerna" kan han för all del med hjälp av bekanta ljud och annan invand terrängkännedom, gena över skogen tillbaka till den plats där han förutsätter att Du är. Om inte förr, så brukar han vara tillbaka i upptagsterrängen när nattmörkret sänker sig. Men det kan, som sagt, ta upp till tre gånger så lång tid för en hund att komma i sitt eget spår tillbaka som det tog när drevet gick. Man kan få sitta och vänta upp till tre timmar på en hund som avslutat ett tims långt drev.

Alltså stanna kvar i skogen och vänta ut Din ungtax! Res Dig gärna från ryggsäcken en gång i kvarten och blås Din inkallingssignal. Det kan vara till hjälp för hunden. Ett förslag - ett par timmars väntan efter mörkrets inbrott går fortare om man gör upp en liten eld och väntar vid den.

Ursäkter som att "frugan väntar med middagen" eller "vi skall ha gäster och jag lovade att skala potatisen" och liknande, gills inte som orsak för att lämna ungtaxen kvar i skogen!

Och så några exempel på hur felaktigt förarbete kan förstöra en bra ungtax. Det kan ju hända att drevet gått ut genom passkedjan och ut ur såten. Är man nu själv otålig eller har man otåliga jaktkompisar, så förleds man kanske att ge sig iväg efter hunden för att hämta tillbaka honom för att få igång ett nytt drev. Gör det ett antal gånger och Du får sedan i stort sett fortsätta med det !

Och acceptera aldrig att man släpper en ny hund i samma terräng, medan Ni väntar på att Din ungtax som är under injagning, skall komma tillbaka.

En hund som på drevprov inte återkommer självmant, om han haft möjlighet till detta, skall tilldelas betyget 1 alltså G. Det är ju synd om detta beror på en felaktig injagning. Det är ännu värre om det är en hund som saknar delar i sina mentala egenskaper som samarbetsförmågan består av och denna brist har maskerats med tekniska hjälpmedel. Jag kan i och för sig förstå den som säger att det är bekvämt och nervlugnande att med radiopejlens hjälp veta var hunden är och slippa att sitta och oroa sig. Men då pratar vi mer om den egna sinnesfriden. Mitt råd är därför att Du **inte** skall **jaga in** Din ungtax med hjälp av radiopejl. Lär Dig istället att lita på att han själv klarar av att ta sig tillbaka till Dig.

Rådjuret är ett ganska stationärt djur med relativt små hemområdet.

Det avspeglar sig i att de allra flesta rådjursdrev håller sig inom något eller några 100 hektar stora buktområden. 100 hektar är en ruta som är 1000 meter lång och 1000 meter bred. En tax med bra skall hör Du på minst 4 - 500 meters håll. Detta innebär att så värst många gånger går ändå inte drevet ur hörhåll och tappas bort. Undantaget kan vara att hunden byter drevdjur och får tag exempelvis på en bock som drar iväg i vidare svängar än vad en get brukar göra. Vad jag menar är att det inte borde vara nödvändigt att med tekniska hjälpmedel behöva hålla rätt på en tax som används vid rådjursjakt. Till skillnad från t.ex. löshunds jakt på älg i Norrlands djupa skogar och vidsträckta myrar. Men det använder man ju inte taxar till.

Egenskapen **LYDNAD** är ingenting som påverkar hundens **jaktlust** om det nu är någon som fortfarande tror det. Men det finns i alla fall anledning att se upp. Man får inte överdriva lydsträningen så att den resulterar i att hunden blir **alltför** beroende av sin förare och hans kommandon. Kom ihåg att den drivande taxens jaktsätt inrymmer ett stort mått av självständigt arbete, till skillnad från t.ex. hundar som jagar under bössan och hela tiden förväntas hålla uppsikt på sin förare och hans anvisningar.

Vad krävs då av taxen? Ja först och främst skall han gå att **KALLA IN** och han skall gå att få att **STANNA KVAR**. Detta är exempel på färdigheter där inläringen skall påbörjas när hunden är valp. Du minns vad jag sa under "När skall jag börja jaga in min tax?" Använd den inkallningssignal som Du avser att använda under jakttagarna, och vänj hunden vid att det är positivt att komma in på just den signalen. Skulle han nu inte komma in när Du försöker att kalla av honom från drevlöpan, utan fortsätter att driva, bli då inte förbannad och straffa honom när Du väl får tag på honom. Det brukar inte ge något positivt resultat i lydnadsträningen för den som försöker springa upp taxen på drevlöpan och med mjölksyran bubblande ända ut i öronen ge honom en omgång för bristande lydnad. Han kan ju rent av börja tro att det är dags för en ny avhyvling nästa gång Du försöker kalla in honom eller att Du straffar honom för att han jagar.

Det kan också leda till en erfarenhet som jag delar med många. Om taxen upptäcker att man står på drevlöpan i avsikt att koppla upp, då tystnar han och gör en lov runt en. Medan man står där och lockar och väntar på att han skall dyka upp, så hör man hur han tar an drevet igen något hundratal meter längre bort. Orsaken är nog här en kombination av att man inte lyckats fullt ut med lydnadsträningen och att den jaksugna taxen tror att det är slut för idag. Se tidigare i texten i avsnittet samarbetsträning! Det kan också vara klokt att göra tempo tillbaka och strama upp den grundläggande lydnads- och samarbetsträningen. Det är värt att komma ihåg att även det som valpen lärt sig i tidig ålder kan behöva underhållas för att resultatet alltid skall bli det man förväntar sig i en given situation.

En del hundar har den goda egenheten att de både på tillbakagång efter ett drev eller vid inkallningssignal ger kontaktskall. Det här är bra att arbeta vidare på - här har Du en flockmedlem som söker kontakt, hör av Dig till honom och Svare!

Betyget 6 = utmärkt får den hund som kan kallas in från drev eller kortare tappt från plats långt från föraren.

Dålig lydnad - betyget 2 -får den hund som det är ganska svårt att kalla in och koppla trots att föraren befinner sig i närheten.Undermålig lydnad -betyget 1- ges när hunden springer undan föraren och endast med list kan fångas in eller måste lämnas i provmarken.

JAKTDUGLIGHET kallas det sista egenskapsmomentet. Det skall visa hur hunden är att jaga med. Viktiga beståndsdelar i jaktdugligheten är jaktlust, klokhet, energi och uthållighet.Momentet kallades i tidigare regler just för **Jaktlust,energi och kondition**.Att man ser till att ens jakttax har bra **kondition** borde vara självklart. Den bästa jaktkonditionen får den självfallet under själva jaktutövningen. Men under icke jakttid så måste Du se till att Din tax får en så bra grundkondition som möjligt. En allsidig träning består av lek med andra hundar, varierande långa promenader och som jag nämnt tidigare, simning.

Det mesta av **energi** och **jaktlust** finns i stamtavlan. Men sedan gäller det att jaga med sin tax så mycket som möjligt. **Att ta ut den 4-5 gånger under jaktsäsongen ger ingen bra jakthund**. Alla taxar kan inte ha det lika bra förspant som en som jag känner till. Han var född i september och redan från 8 veckors ålder fick han följa med sin husse ut i jaktmarkerna. Vanligen satt han innanför skjortan, men varje tillfälle som gavs att vara med och lära togs tillvara. Han fick gå på korta spår fram till ett skjutet djur, han fick bita i det, han fick sitta med runt elden vid kafferasterna o.s.v. Kort sagt han var redan från början en i gänget. Det kunde hända att extra pauser måste läggas in under jaktdagen därför att det var matdags för valpen. Då plockade husse ur den ena fickan upp vällingpulver och ur den andra en termos med lagom varmt vatten och rörde ihop och gav valpen. Från följande höst "bodde" taxen praktiskt taget i skogen. I dag, 8 jaktsäsonger senare, har man fällt mer än 600 djur för honom **på drev**. Alla stänkdjur oräknade.

En 6:a i momentet **Jaktduglighet** ges när taxens jaktduglighet är utmärkt. Till exempel den tax som kopplats efter ett längre drev, släppts på nytt i andra marker och fortsätter att arbeta med mycket stor lust. Och som inte är aggressiv och bitsk eller visar tydligt flyktbeteende utan har bra tillgänglighet.

Betyget 2 får en tax med dålig tillgänglighet eller som exempelvis vid upprepade tillfällen helt omotiverat avbryter sitt arbete och kommer in till föraren utan att självmant gå ut och arbeta på nytt eller när hunden vägrar att söka ut när den släpps på nytt i ny mark.

Undermåligt (betyget 1) ges den tax som t.ex. inte vill jaga eller inte tar an och arbetar med slag av drevdjur som den anmälts för eller som har svåra mentala brister, såsom aggressivitet/ bitsk eller flyktbeteende.

Min personliga erfarenhet av våra drivande taxar är att det är mycket sällsynt med taxar som är otillgängliga och bitska. Motsatsen är nog vanligare.

Det är inte alls någon brådska att skjuta för en blivande rådjurhund.

Det är viktigare att injagningen får ske under så vettiga former som möjligt, utan stress och press. För den som jagar in en stövare kan det vara bra att skjuta en och annan hare under injagningsskedet. Detta för att prägla hunden på rätt djurslag och få tillfälle att uppmuntra honom. Samma problem har vi inte med taxen. Han får ju

driva både hare och rådjur. Då det senare är det mest lätt drivna så är saken på sitt sätt självreglerande. En fördel med att skjuta i ett tidigt skede av injagningen kan dock vara, att man själv får chans att ge sin tax beröm och uppmuntran. För hur det än är, när vi skjuter vårt första drevdjur för den egna taxen är det något speciellt och de flesta av oss tillskriver säkert taxen äran av den lyckade jakten. Det är fullt tillåtet att visa det också! Det stärker samarbetskänslan!

Om Ni har flera hundar i jaktlaget försök då att i förväg komma överens om i vilken turordning Ni skall släppa. Och under injagningsskedet, ordna gärna så att det bara är Du och taxen. Ev. kan Du ha med en jaktkamrat, en som vet vad som krävs för en riktig injagning och ställer upp på de villkoren.

Det förekommer (fortfarande) att man tror att det är lämpligt att jaga in sin unga tax tillsammans med en annan äldre tax. Det är enligt min uppfattning direkt felaktigt. Det har väl för all del hänt någon gång att en tax som inte velat släppa skallet, "kommit loss" genom att jaga ihop med en annan, skallande tax. Men det är bara vad jag har hört berättas. De negativa följderna av att släppa en ung tax tillsammans med en äldre överväger. Jag sade i början, att injagningen av en ung tax skulle ske under kontrollerade former. Och Du har själv inte full kontroll över hundarna om Du överlåter till den äldre hunden att sköta jakten. Den unga taxen kanske lockas iväg på ett drev som är alltför långt och alltför påfrestande för den. Kommer sedan hundarna ifrån varandra är det inte givet att den unga hittar tillbaks igen. Med allt vad det innebär. Och kanske värst av allt det är mycket lätt att på det här sättet skaffa sig en tax, som så snart den hör någon annan hund driva, sticker iväg och förenar sig med den på dess drev. Det kan ju rent av vara jaktgrannarnas tax den hör och roligare kan man ju ha.

Jag har några gånger i texten snuddat vid ett uttryck som man kan höra då och då. Nämligen **jaktidiot**. Med det menar man vanligen en hund som inte har vett att lägga av jakten, utan mal på timme efter timme. I botten finns med all säkerhet en mycket stor jaktlust hos en sådan tax. Och taxar med stor jaktlust vill vi ju ha. Att hunden får epitetet jaktidiot beror nog vanligtvis på att man som förare misslyckats med lydnadsdressyren. Min uppfattning, förenklat uttryckt, är att jaktidioti oftast är detsamma som stark jaktlust och urusel lydnad.

Några sammanfattande råd:

- * Jaga in Din tax ensam alltså inte tillsammans med en annan hund.
- * Ha tålmod och låt taxen utvecklas i sin rätta takt.
- * Ha mycket tålmod vid tappter och låt taxen få tid att på egen hand reda ut tappten
- * Ha speciellt mycket tålmod när Du väntar på att han skall komma tillbaka efter drevet
- * Lämna aldrig Din tax kvar i skogen - speciellt inte ungtaxen
- * Spring inte omkring i terrängen och vissla och ropa på Din tax
- * Uppmana Dina jaktkompisar att inte koppla upp ungtaxen i skogen, utan låt den själv söka sig tillbaka till Dig.
- * Ett resårhalsband med Ditt telefonnummer i väderbeständig skrift sitter alltid bra.
- * Missa inte den viktiga samarbets- och lydnadssträningen i valp och unghundsstadiet. Det är den som ger den bästa grunden till att Du skall få en bra tax vid Dina rådjursjakter.
- * Gå gärna på de lydnads- och jaktdressyrkurser som jakthundsklubbar och jaktvårdskretsar anordnar.

Det kan kanske tyckas att det är en del arbete med att jaga in sin ungtax. Men Du kommer att bli förvånad över hur mycket taxen själv klarar av om den är av det rätta virket och får möjlighet att utvecklas på rätt sätt. Och som sagts, att Du själv gör rätt när det finns anledning till en insats från Din sida.

Det må till sist vara en gammal jägare med rötter i, skall vi kalla det allmogejakt, tillåtet, att med viss skepsis se på hur olika tekniska hjälpmedel får en allt större spridning i dagens jaktutövning. Steg för steg utrustar sig de moderna jägarna med hörsel förstärkande kåpor, kommunikationsradio, mobiltelefon, radiopejl, satellitnavigatorer, mm.mm. Förhoppningsvis kommer man att sätta gränsen **innan** man fullt ut börjar använda sig av GPS-teknologin (Global Positioning System). Den där man sätter på taxen ett halsband som innehåller en GPS-mottagare, delar av en mobiltelefon med ett särskilt nummer till just den taxen samt ett datakort. Sedan är det bara att ringa upp hundens mobilnr. och via satellit får man sedan på en dataskärm med inlagt kartunderlag in en prick som markerar var taxen befinner sig. Tekniken är redan i bruk t.ex. bland lapparna för att hålla koll på var renarna befinner sig.

Jakt med ensamdrivande hund är en gammal svensk jakttradition. Den ger så mycket mer än jaktbyte. Det är ingen stressjakt. Tillsammans med en bra tax och några bra jaktkamrater får deltagaren tid och tillfälle både till naturupplevelser och spänning. Dels när man står tyst och stilla på passet och lyssnar till hur drevet buktar i såten. Dels när drevdjuret uppmärksammat kommer smygande upp mot passet och kommer inom skotthåll. Dels när man snabbt, men försiktigt, måste leta sig ett nytt pass, därför att drevdjuret byter buktterräng.

Den som ett antal år jagat rådjur med en bra drivande tax upptäcker snart tjusningen i att under jakten, så att säga, nästan själv smälta in i naturen. Man ser, hör och upplever så mycket under en jaktdag med en drivande tax. Sådant som man inte får en chans till vid många former av s.k. "effektiv" jakt, med mycket folk och buller och bång.

Det är därför som det känns nödvändigt att hålla emot, när man märker hur modetrender påverkar gamla jaktformer till det sämre. Sämre bl.a. därför att man inte kommer att behöva ställa så höga krav på den medverkande taxens jaktduglighet. Sämre också därför att jakten blir alltmer teknikberoende. Jakt på rådjur med drivande tax skall inte behöva vara teknologistyrd.

En annan avigsida och enligt min uppfattning en allvarlig sådan är, att många tekniska hjälpmedel kan leda till att olika brister i hundmaterialets mentala egenskaper maskeras. Jag anser att vi gör morgondagens jägare en otjänst om vi inte bedriver jakten och använder våra drivande hundar på viltets och naturens villkor. Vi gör också uppfödarna av bra drivande taxar en otjänst om vi inte hjälper till att få fram det rätta underlaget för avelsvärderingar och avelsurval.

Jag hoppas att Du har haft nytta av innehållet och att vi ses på något drevprov framöver.

Till dess **GOD JAKT !**

Olle Lundberg